

## Körner Béla életútja

Körner Béla 1863. október 22-én született Hajdúszoboszlón, református családban. Édesapja, Körner Iván 1828-ban született Budapesten, és 1881-ben halt meg Hajdúszoboszlón városi mérnökként. 1860-ban vette feleségül Túri Mihály akkori tanácsnok lányát, Herminát.

Körner Bélát 1883-ban sorozták be a nagyváradi 39. gyalogezredbe, majd a következő év szeptemberében tartalékkállományba lépett.

Első felesége Rácz Gábor telekkönyvvezető lánya, Mária volt (1892). Az esküvői tanúk Túry Albert polgármester és Pénztáros István városi rendőrfőkapitány voltak. Első házasságából született lányuk, Olga két napot élt. Körner Béla második házasságát 1899-ben kötötte Kubinyi Emmával.

1891-ben fűszer-, festék- és vasáru kereskedése volt Hajdúszoboszlón. Már ekkoriban Hajdúszoboszló tehetős, közmegbecsülésnek örvendő polgárai közé tartozott. Neve ott szerepelt a legtöbb adót fizetők, a virilisták névjegyzékében. Ennek jelentősége abban áll, hogy az 1870. évi XLII. tc. értelmében a képviselő-testületi tagok fele a legtöbb adót fizetők közül került ki.

Jelentősnek volt mondható Körner Béla társadalmi elkötelezettsége is. Tagja volt az Úri Kaszinó bizottságnak, kölcsönkötvényt vásárolt a kaszinó felépítésének elősegítésére. Szerepet vállalt a helybeli szegények megsegítésére rendezett, jótékony célú, műkedvelő színelőadásokon. Rendszeresen tett kisebb adományokat a kaszinó, a dalegylet, a függetlenségi olvasókör, a jótékony nőegylet rendezvényein, táncmulatságain. Tagja volt a Hajdú vármegyei Takarékpénztár igazgatóságának. Itteni tevékenységéről nem tudunk meg többet, mivel az említett pénzintézet iratai sajnálatos módon nem kerültek be a levéltárba.

Körner Béla a főtéri vegyeskereskedése mellett a Gőzmalom Társulatnak volt igazgatója. Ez volt az úgynevezett „belső malom”, melynek elődjére 1880-ban kapott iparendélyt. A Gőzmalom Társulat azonban nem csak őrléssel foglalkozott. A *Szoboszló és Vidéke* 1897-ben dicsérettel illeti a társulat „ügybuzgó igazgatóját”, Körner Bélát, amiért engedélyt kért – és kapott – uszoda és kádfürdő nyitására. A társulat még ugyanebben az évben felvette a *Körner és Társai Gőzmalom és Fürdőtelepe Hajdúszoboszlón* nevet, a cégjegyzésre egyedül Körner Béla volt jogosult. Ezek mellé felépítettek még egy kulturális célokat szolgáló, díszes Pavilont is. Később áramfejlesztőt is vásárolt, és 1903-ban már innen látták el Szoboszló egyes részeit villanyárammal. A malmot Körner Béla halála után eladták Frenkel Mihálynak.

A fentiekből is látható, hogy Körner Béla kitűnő üzleti érzékkal rendelkezett. Az üzleti érzék, aktív közéleti tevékenysége – no meg talán a város vezető köreihez fűződő rokoni szálak is (öccse rendőrkapitány volt, sógoruk pedig a polgármester) – magyarázatul szolgálhatnak arra, hogy – a közmegbecsülés biztos jeleként – a városi hetilap rendszeresen megemlékezett névnapjáról.

Nem csupán a saját vállalkozásait vezette gondosan, a „jó gazda” mentalitás jellemző virilis képviselői megnyilvánulásaira is. Komoly gondot okozott a járdahálózat fejlesztése az 1890-es években Hajdúszoboszlón. Sok helyütt járhatatlanná váltak az utcák a szinte feneketlen sár miatt; az olcsóbb, szabálytalan kövekből épült járdák hamar tönkrementek, a szabályos terméskövek viszont nagyon drágák voltak. Körner Béla éppen ezért azt javasolta, hogy jó minőségű, égetett téglából készüljenek a járdák, amit a helyi téglagyár állít elő.

Más javaslatai a város súlyos pénzügyi helyzetén igyekeztek javítani. 1906-ban például a

nehézségeket úgy látta megoldhatónak, hogy 200 000 korona kölcsön felvételét indítványozta 50 évre a város számára, és a belső legelőből 300 hold eladását. 1915-ben a város, a harmadik hadikölcsönből 15 000 korona értéket kívánt jegyezni. Végül azonban Körner Béla javaslatát fogadták el, miszerint Hajdúszoboszló 65 000 koronát jegyezzen, ebből csak 15 000 koronát fizessen ki, a fennmaradó összeget pedig lombardírozza.

1913-ban néhány képviselő-testületi tag úgy vélte, hogy a városok fejlesztéséről szóló törvény többek között a tisztviselők fizetése és egy nyugdíjintézet felállítása miatt elviselhetetlen terheket róna a városra, ezért indítványozták, hogy Hajdúszoboszló rendezett tanácsú városból nagyközséggé alakuljon át. Körner Béla ezzel szemben azt ajánlotta, hogy a szervezési szabályrendeletet úgy készítsék el, hogy a tisztviselők létszámának összevonásával és a munkakörök helyes beosztásával mentesüljön a város a nagyobb terhektől. Arra figyelmeztette képviselőtársait, hogy ha járda, közvilágítás létesítésére köteleznék a várost, az közbiztonsági, közegészségügyi és kényelmi szempontból is csak javára válna a lakosságnak. Ugyan nem ennek a felszólalásnak köszönhetően, de mint tudjuk, Szoboszló rendezett tanácsú város maradt.

A világháború éveiben Körner Béla világosította fel képviselőtársait a takarékoságot szolgáló indítványával, miszerint a tervezettnél jóval kevesebb búzát kell vásárolnia a városnak az ellátatlan lakosok számára, mert a malmokban összegyűlő vámot is fel lehet használni helyi közélmezési célokra. Szorgalmazta, hogy a város hagyjon fel az elavult rendszerű téglagyártással, és építtessen modern, körkemencés téglagyárat. Az őszirózsás forradalom idején bevásárlották a Néptanácsba, és részt vett a harctérről hazatérő katonák földhöz juttatására létrehozott bizottságban.

Körner Béla bankigazgatói tevékenységéről eddig adatot nem találtam.

Felesége is aktív szerepet vállalt a jótékonykodás területén. Az első világháború idején ő volt a Vöröskereszt kb. 360 tagot számláló hajdúszoboszlói fiókjának elnöke, Körner Béla pedig választmányi tag. Rendszeresen tartottak „háborús délutánokat”, hangversenyeket, melyeknek a bevételét nagyrészt a hadsegélyező hivatalnak utalták, illetve feladatuknak tekintették - mint a hasonló szervezetek szerte az országban - a rokkanttá vált katonák és családtagjaik segélyezését. 1916-ban hosszan tartó betegségére hivatkozva le kívánt mondani az elnökségről, tekintélyére azonban jellemző, hogy csak egy évvel később fogadta ezt el a választmány. Az alapító Körner Béláné érdemeit pedig, aki felvirágoztatta a szervezetet, jegyzőkönyvben örökítették meg.

1919 április 24-én Szamuely Tibor és Böhm Vilmos népbiztosok vezetésével különítmény érkezett Püspökladányból Hajdúszoboszlóra. A város tisztviselői közül többen elmenekültek. Dr. Fekete László polgármestert, Tokay József rendőrfogalmazót és Körner Béla városi képviselőt elfogták, és kihallgatás nélkül, szidalmazások, ütlegetések közepette kötél általi halállal kivégezték. Körner Bélát a magánlakásán tartóztattak le. Akasztásakor a kötél elszakadt, de felakasztották másodszor is. Hajdúszoboszló képviselő-testülete közös gyászjelentést adott ki a város költségén, és jegyzőkönyvben is megörökítették az elhunytak érdemeit. Körner Béláról a jegyzőkönyvrészlet megjegyzi, hogy „sok és nagy elfoglaltsága mellett szakított mindig időt arra, hogy a gyűléseken megjelenjen, hogy tudásával, szakképzettségével, lelkesültségével városunk fejlődését, haladását előmozdítsa.” Temetése 1919. április 27-én volt.

Körner Bélának három leánygyermekke született (Leona, 1900-1985 későbbi Bodnár Péterné; Pálma 1904-? Bodnár Lászlóné, majd Toldi Árpádné; Emma 1907-1989, később Árvai Györgyné), így a szoboszlói Körner család férfiágon kihalt.

Nagy István  
történész-muzeológus